

ÖZDEBİR
YAYINLARI

BAŞARININ
ANAHTARI

ÖZDEBİR
YAYINLARI

0312 473 00 28

www.ozdebir.org.tr • www.ozdebiryayinlari.com
ozdebir@ozdebir.org.tr • yayin@ozdebir.org.tr

TYT

YENİ
G
İ
S

GELİŞİM İZLEME

Felsefe

YAPRAK TEST

**ÇEK KOPAR
24 TEST**

✓ **Yeni Nesil Sorularla**

✓ **Konu Kazanım Odaklı**

✓ **Akıllı Tahta Uyumlu**

TYT

FELSEFE

Test
1
Test

3. I. Subjektif bilgilerden oluşur.
II. Varlığı olduğu gibi açıklama amacı güder.
III. Akla dayanan bir etkinlikler.
IV. Varlığı parçalara bölerek anlamaya çalışır.
V. Hakikatin ne olduğunu bilmek ister.

Yukarıdakilerden hangileri felsefe için söylenebilir?

- A) I, II ve III
B) II, III ve IV
C) III, IV ve V
D) I, III ve V
E) II, III ve V

4. Felsefe, varlığa, insana, evrene dair birçok düşünceyi kuşatır. Bu yüzden her meslekten herkes felsefe öğrenmelidir. Ancak herkesin felsefe öğrenmesi bir yana, üniversitelerimizin felsefe bölümlerinde bile felsefe değil, felsefe tarihi öğretiliyor. Mezunları da filozofları, sistemlerini ansiklopedik bilgi düzeyinde öğreniyor. Bu nedenle kendi kültürü ve kökleriyle başını kuramadığı bir düşünceyi de öğrenip sindiremiyor. Felsefe öğrencileri felsefe tarihini elbette öğrenmelidir. Ancak bunun felsefe yapmaya yardımcı olması gerekir ki, öğrendiği felsefeyi, ilgilendiği alana uygulayarak, yeni, özgün, yaratıcı fikirler ortaya koyabilsin.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefe az ya da çok hayatın bütün alanlarıyla ilgilidir.
B) Kültürel değerlerden yararlanılması felsefe öğrenmeyi kolaylaştırır.
C) Felsefe tarihi öğrenmenin felsefe yapmaya pek bir yararı yoktur.
D) Felsefe yaratıcı fikirlerle kaynaklık eden bir düşüncedir.
E) Felsefe gerçek hayatla ilişkilendirilerek daha iyi öğrenilir.

FELSEFEYİ TANIMA

1. Felsefenin laboratuvarı tüm evrendir. Bu evrende canlı ve cansız, somut ve soyut birçok varlık türü vardır. Felsefe bunları, aralarında bilim gibi bir seçim yapmadan ele alır. Ancak bilimlerin varlık türlerine ilişkin sunduğu bilgileri de görmezlikten gelmez. Fiziğin, kimyanın, astronominin sunduğu bilgileri evrenin gizemini çözmede, varlığı anlamada kullanır. Bir bakıma evreni, insan ve değerleri anlamak adına bilimlerin ayrı ayrı sunduğu bilgileri birleştirir.

Bu parçada felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bütünleyici olma
B) Evrensel olma
C) Kümülatif olma
D) Genel olma
E) Akla dayalı olma

2. “Ben kimim? Nereden geliyorum, nereye gidiyorum? Hayatımın anlamı nedir?” gibi felsefi sorular, Sokrates’ten bu yana herkesin kafasında takılmış bir plak gibi dönüp duruyor. Tarih boyunca kendimizi bulma yolunda önemli aşamalardan geçtik, ancak kendimizi daha fazla kaybettik. Çünkü günümüzde teknik araçların hızla gelişmesine rağmen hayatımızın amacına ilişkin bu soruların gitgide ya daha az gündeme geldiği ya da hiç gelmediği bir çağda yaşıyoruz artık...

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefi soruların cevaplanmasının imkansız olduğu
B) Felsefi soruların her çağda önemini koruduğu
C) İnsanın her çağda aynı soruları sormaya devam ettiği
D) Yaşamda başarılı olmanın felsefeyle olanaklı olduğu
E) Günümüzde yaşamın anlamının sorgulanmadığı

3. I. Subjektif bilgilerden oluşur.
II. Varlığı olduğu gibi açıklama amacı güder.
III. Akla dayanan bir etkinliktir.
IV. Varlığı parçalara bölerek anlamaya çalışır.
V. Hakikatin ne olduğunu bilmek ister.

Yukarıdakilerden hangileri felsefe için söylenebilir?

- A) I, II ve III
B) II, III ve IV
C) III, IV ve V
D) I, III ve V
E) II, III ve V

4. Felsefe, varlığa, insana, evrene dair birçok düşüncüyü kuşatır. Bu yüzden her meslekten herkes felsefe öğrenmelidir. Ancak herkesin felsefe öğrenmesi bir yana, üniversitelerimizin felsefe bölümlerinde bile felsefe değil, felsefe tarihi öğretiliyor. Mezunları da filozofları, sistemlerini ansiklopedik bilgi düzeyinde öğreniyor. Bu nedenle kendi kültürü ve kökleriyle bağını kuramadığı bir düşüncüyü de öğrenip sindiremiyor. Felsefe öğrencileri felsefe tarihini elbette öğrenmelidir. Ancak bunun felsefe yapmaya yardımcı olması gerekir ki, öğrendiği felsefeyi, ilgilendiği alana uygulayarak, yeni, özgün, yaratıcı fikirler ortaya koyabilsin.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefe az ya da çok hayatın bütün alanlarıyla ilgilidir.
B) Kültürel değerlerden yararlanılması felsefe öğrenmeyi kolaylaştırır.
C) Felsefe tarihi öğrenmenin felsefe yapmaya pek bir yararı yoktur.
D) Felsefe yaratıcı fikirlere kaynaklık eden bir düşüncedir.
E) Felsefe gerçek hayatla ilişkilendirilerek daha iyi öğrenilir.

5. Bitkiler ve hayvanlar yalnızca canlıdır, insan ise ya-
şar. Çünkü insan niçin, neye göre, nasıl yaşayaca-
ğını düşünür, araştırır. İşte bu noktada felsefe insa-
na, insanın var oluşu üzerinde sorular sorarak ye-
niden düşünmeyi sağlar.

**Bu parçaya göre, felsefenin insana sağladığı ka-
zanım aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Düşüncelerimize temel oluşturma
B) Sorgulayıcı bir bakış açısı sunma
C) Varlığı bütünlüğü içinde açıklama
D) Bilme arzusunu karşılama
E) Merak ve hayret uyandırma

6. Felsefe günlük hayatta asıl anlamının dışında fark-
lı anlamlarda da kullanılmaktadır.

**Buna göre, "Felsefe, sadece bir arayış ve sorgu-
layış değildir; o, gidilmesi gereken istikameti gös-
teren, rotayı belirleyen bir alettir." cümlesinde fel-
sefe hangi anlamda kullanılmaktadır?**

- A) İlke B) Bilgelik C) Hedef
D) Yöntem E) Gerçeklik

7. Felsefe, görünenin gerisindeki gerçekliği kavrama-
ya, değer yargıları, özgür irade, görev ve sorumlu-
luk gibi kavramları incelenmesi ve eleştirilmesi ge-
reken bütün yönlerini birer birer araştırmaya, bilgi-
lerimizin kaynak, nitelik ve dayanaklarını açıklama-
ya yönelik bir çalışmadır. Filozoflar bu çalışmaların
her boyutunda değişik eğilim, yaklaşım ve bakış
açılarını yansıtan öğretiler geliştirmişlerdir. Felse-
feye, özellikle günümüzde dil, bilim ve matematik
konularında mantıksal çözümlemeler yapma işlevi
yüklenmiş olsa da, genelde bütün dünyayı, yaşa-
mımızı anlamlı kılma uğraşı olarak bakabiliriz.

**Bu parçadan hareketle, felsefeyle ilgili olarak
aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) İnsan bilgisinin kaynağını araştırır.
B) Metafizik alanla ilgilenir.
C) Varlıkla ilgili genelgeçer bilgiler verir.
D) Yaşamın anlamını sorgular.
E) Ahlakın temel kavramlarını irdeler.

8. Felsefeye karşı olanlar, aslında bu tavırlarıyla ken-
dileri de felsefe yapmaktadırlar. Felsefe yapmanın
gereksiz olduğunu söyleyen kişi, "Neden felsefe
yapmak gereksizdir?" sorusunu cevaplar. Bu so-
ruya cevap veren kişi kendisi farkında olmasa da
felsefe yapmaktadır. Çünkü kişinin kendi düşünce-
sinin haklılığına bir neden, bir gerekçe göstermesi
de felsefe yapmaktır.

**Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vur-
gulanmaktadır?**

- A) Felsefe yapmak bir soru sorma etkinliğidir.
B) Felsefe yapmak kaçınılmaz bir eylemdir.
C) Felsefe yapmak için meraklı olmak gerekir.
D) Felsefenin yaşamın her alanını kapsar.
E) Felsefe yapmak düşünsel bir uğraştır.

9. Hayata ilişkin tecrübelerimiz ne denli zengin, bilim,
teknik, sanata dair bilgilerimiz ne denli derin olur-
sa olsun bunların hiçbirisi felsefenin yerini alamaz.
Şüphesiz felsefe sanat, edebiyat, ahlak ve siyaset-
ten kopuk bir bilgi de değildir. Felsefe; sanat felse-
fesi, ahlak felsefesi, siyaset felsefesi, bilgi felsefesi
gibi alt dallarıyla bu alanlarla olan sıkı bağlantısını
devam ettirerek, hayatla bütünleşen kültürel orta-
mın bir ögesi olma özelliğine sahiptir. Bu yönüyle
felsefe, hem insanın anlama ihtiyacını birçok açı-
dan tatmin etmekte hem de bu alanların yozlaşmış,
kalıplaşmış birtakım alışkanlıklardan kurtulabilme-
sinin yolu olarak, onlara zihinsel bir dinamizm ka-
zandırmaktadır.

**Bu parçada felsefenin hangi yönü vurgulanmak-
tadır?**

- A) Varlığı bir yönüyle değil, bütünüyle açıklamaya
çalışması
B) Ele aldığı konuları mantık ilkeleriyle değerlen-
dirmesi
C) İnsanın yalnızca belli bir konu hakkında düşün-
mesini engellemesi
D) Konuları tartışırken aynı zamanda kendi kendi-
ni de sorgulaması
E) İnsanın konulara eleştirel yaklaşmasını sağla-
ması

FELSEFE İLE DÜŞÜNME

1. “Kar beyazdır” önermesi, öznenin nesneye yönelmesi ve onu gözlemleyerek ‘kar’a beyazlık özelliğini yüklemesi sonucu elde edilen bir yargıdır. Buna göre özne karda beyazlık özelliğini gözlemlediği için bu önerme doğrudur, aksi durumda yanlış olurdu. Burada doğruluk, ‘kar’ ya da ‘beyazlık’ denilen nesnelerin bir özelliği değildir. ‘Kar’ ve ‘beyaz’ gerçektir veya gerçek değildir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Doğruluk önermenin bir özelliğidir.
- B) Doğruluk ve gerçeklik farklıdır.
- C) Bir yargı ya doğrudur ya yanlıştır.
- D) Gerçeklik zihinde tasarlanan değildir.
- E) Doğruluk bilinçten bağımsız olandır.

2. İnsan sadece felsefe tarihi okuyarak felsefe yapmış olmaz. Felsefe tarihi okumak ayrı şeydir, felsefe yapmak ayrı şeydir. Okullarda, kitaplarda öğretilen şey felsefe tarihidir, felsefe değil. Descartes bunu dedi, Hegel şöyle yaptı, şu şunu dedi gibi şeyleri bilmek felsefe tarihini bilmektir. Oysa felsefe iki gerçekten üçüncüsünü çıkarabilmektir. Descartes’in “Düşünüyorum, o halde varım” sözünü ezberlediğimizde değil, bundan yeni bir şey çıkardığımızda felsefe yapmış oluruz. Nasıl ki her konservatuvar mezunu müzisyen, her güzel sanatlar okuyan ressam, her matematik lisansı yapan matematikçi değilse, her felsefe tarihi okuyan da felsefe yapmış olmaz.

Bu parça, felsefe yapmada aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Sentezci düşünmenin
- B) Analitik düşünmenin
- C) Objektif düşünmenin
- D) Bilimsel düşünmenin
- E) Eleştirel düşünmenin

3. Bahçede gördüğümüz ağaç nesnel gerçekliktir, bu ağaç bilincimize yansır. Bu yansı bahçedeki ağaca uygun olduğu ölçüde hakikattir. Ne var ki bu yansı tıpa tıp uygun olmaz, yaklaşıktır. Ağacı zihnimize nasılsa o şekilde olduğu gibi biçimlendiremeyiz; onu, tıpa tıp aslına uygun olmadan az çok yansıtırız. Buna göre, hakikat dediğimiz aslında nesnel olan bir şeyden yansıdığı kadardır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Gerçeklik, düşünce ile nesne arasındaki uygunsuzluktur.
- B) Hakikat görelidir.
- C) Gerçek hakikatin bir parçasıdır.
- D) Hakikat ile gerçek özdeştir.
- E) Hakikat düşünceden bağımsızdır.

4. Felsefeyi bilimselleştirme çabalarını anlayamıyorum. Bilim diye bir şey var zaten; neden felsefe de bilim olsun ki? Evet, felsefeyle Ay’a gidemezsin, bir teknoloji üretemezsin. Fakat Ay’a gidecek veya teknoloji üretecek zihinlerin altyapısını felsefe hazırlar. Söz gelimi felsefi düşüncenin olmadığı dönemlerde insanlar dünyaya düz demişlerdir, dünya dönüyor diyenlere şiddet uygulamışlardır. İşte felsefe bu tür bağnaz zihniyetlere karşı bir duruştur. Var olanı peşinen kabul eden, hiç tartışmayan, sorgulamayan bir zihin bilim üretebilir mi? Felsefeye kapalı kalan bir toplumun bilimle ilerlemesi şöyle dursun, bilime engel oluşturan saplantı ve yönelimlerden kurtulması beklenemez.

Bu parçaya göre felsefe hangi niteliği ile bilime katkı sağlar?

- A) Akla dayanması
- B) Öznel olması
- C) Eleştirel olması
- D) Sistemli olması
- E) Nihai cevaplar araması

5. Felsefi tutum, ortaya atılan bir görüş ya da bir soruya verilen cevap için dayanak gösterilmesini gerektirir. Kanıtlanmamış, yeterince bilgi sahibi olunmayan bir konuda yargıda bulunmamak felsefi tutumun gereğidir. Bu nedenle felsefi düşüncenin, akla ve mantığa uygun gerekçelere dayandırılması gerekir.

Bu parçada felsefi tutumun hangi özelliği vurgulamaktadır?

- A) Temellendirmeye önem vermesi
B) Evrensel bir bilgi alanı olması
C) Birikimli bir bilgi olması
D) Eleştireci ve sorgulayıcı olması
E) Kendine dönük bir düşünce olması
6. İnsan zihni herhangi bir şey hakkında bilgi edinirken önce kavramlara başvurur, ardından bu kavramları kullanarak önermelere ulaşır. Önerme, doğru veya yanlış bir yargı bildiren cümlelere denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir önermeye örnek oluşturur?

- A) Bütün insanlar barış içinde yaşamalıdır.
B) Öğrenci dediğin ders çalışır.
C) Bütün hayvanlar etçildir.
D) Arkadaşına telefon numaranı vermelisin.
E) En güzel renk sarı ve kırmızıdır.
7. Televizyonda Mars gezegeni ile ilgili yeni bulguları dinleyen bir çocuk babasına merakla, "Baba, Dünya'dan kalkan bir uzay aracı Mars'a ne zaman ulaşır?" diye sorar. Babaya sorulan bu soru felsefi bir soru değildir. Fakat "Zaman nedir?" sorusu felsefidir.

Buna göre, bir sorunun felsefi olmasını sağlayan nitelik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Daha önce sorulmamış olması
B) Herkesi ilgilendirmesi
C) Meraka dayanması
D) Varlığın özüne yönelik olması
E) Üstün bir zekanın ürünü olması

8. Mehtap, bir iş arkadaşının, "Boğazım ağrıyor, üzerimde bir halsizlik de var" deyince, "Sen grip olma ya başlamışsın, sakın bana yaklaşma" der. Bunun üzerine arkadaşı "Nereden biliyorsun, sen doktor musun?" diye Mehtap'ı sorgular. Mehtap "Kendimden biliyorum, ben de aynı şikayetlerle doktora girdince grip teşhisi koymuştum". der.

Burada Mehtap hangi düşünme becerisini kullanmıştır?

- A) Refleksif düşünme
B) Analogik düşünme
C) Sentezci düşünme
D) Tümdengelsel düşünme
E) Tümevarımsal düşünme
9. Hayvanlar da çevrelerindeki diğer canlıların ölümüne tanık olurlar, fakat buna hiçbir anlam veremezler. Oysa insan, ölümüne tanıklık etmekle kalmaz, sonlu ve sınırlı varlığının bilincine varır, kendisine kaygı veren bu durumu zihninde tasarlayıp ölümün ne olduğuna ilişkin sorular sorar. Hatta sadece ölümüne değil, ölüm olgusu üzerinden hayatına da bir anlam yükler.

Bu parçaya göre, insanı diğer canlılardan farklı kılan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir arada yaşayabilmesi
B) Doğa üzerinde üstünlük kurması
C) Çevre koşullarına uyum sağlaması
D) Hayatın anlamını sorgulaması
E) Güdülerinin daha güçlü olması
10. Bir avukat, mahkemede jüri önünde her duruşmada farklı savunmalar dener. Yeni savunmaları dinleyen jürinin daha önceki savunmaları unutma olasılığı da unutmama olasılığı da vardır. Ancak bu olasılıklara rağmen yine de jürinin kararı hep aynı kalmıştır.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Doğru bilgi doğuştan gelir, öğretilemez.
B) Doğru bilgi, doğru düşünmeyi sağlar.
C) Aklın ilkeleri ile deney verileri uyumludur.
D) Mutlak doğru bilgi yoktur.
E) Doğru biriciktir, değişmez.

FELSEFE İLE DÜŞÜNME

1. Serdar, yazılı yoklama sonucunda aldığı puana itiraz eder. Öğretmen, Serdar'a niçin itiraz ettiğini sorunca "Ben sorulara verdiğim cevapların doğru olduğuna inanıyorum" der. Bunun üzerine öğretmen Serdar'ın yazılı yoklama kağıdını çıkarır ve birlikte gözden geçirirler. Öğretmen, Serdar'a "Sen şu soruya şu cevabı vermişsin fakat bunun doğru cevabı şu olmalıydı" diyerek bütün soruları tek tek irdelediler. Böylelikle Serdar'ın aldığı puanın neye dayanılarak verildiğini ortaya koyar.

Öğretmenin, öğrencisi Serdar'ı ikna etmesi aşağıdakilerden hangisine örnek oluşturur?

- A) Anlamlandırma B) Temellendirme
C) Tümevarım D) Tümdengelim
E) Argümantasyon

2. Karşınızdakine, "Yaşamın amacı nedir? Evren nasıl ve niçin var olmuştur?" diye sorarsanız, aslında bu soruyu bir başkasına değil, kendinize soruyorsunuzdur. Yaşamı sorgulamak isteyen, evrenin varoluş amacını öğrenmek isteyen sizsiniz. Felsefede sorulan sorular, aslında soruyu soranın önce kendine yönelttiği sorulardır. Öte yandan başkalarının bu sorulara vereceği hiçbir yanıt sizi tatmin etmeyecek, çok daha derinlere inmeye çalışacaksınız. Bu bakımdan felsefede filozofların sorunu aslında kendi kendisiyledir. O, bu tür soruları başkalarının bu konudaki düşüncelerini öğrenmekten çok, kendi zihnini doyurmak ister.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefede eleştirel düşünmenin önemli olduğu
B) Felsefenin temellendirmeye dayandığı
C) Felsefenin öznel bir etkinlik olduğu
D) Herkeste felsefe yapma gücünün olduğu
E) Felsefenin soru sormaya odaklı olduğu

3. Ülkemizin en uç iki noktası arasındaki uzaklık ne kadardır? Civanın öz kütlesi kaçır? Elektrik nasıl üretilir? Bu ve buna benzer sorular felsefi değildir. Fakat "Varlık nedir? Zaman nedir? Mekan nedir?" soruları felsefi sorulardır.

Buna göre, bir sorunun felsefi olmasını sağlayan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özü belirlemeye dönük olması
B) İnsanın merakını giderici olması
C) Düşünce tarihinde ilk kez sorulması
D) Kesin olarak cevaplanamaz olması
E) Neden-sonuç ilişkisini belirlemesi

4. 50 yıllık hayatımda teknolojiye birçok icata tanık oldum. Bunlar arasında insan hayatına en çok dokunanı bence akıllı cep telefonların icadı olmuştur.

Bu parça, düşünme ve akıl yürütme ile ilgili temel kavramlardan hangisine örnek oluşturur?

- A) Önerme B) Görüş C) Çıkarım
D) Tutarlılık E) Argüman

5. Arkadaşım bisikletimin lastiğini gösterip, "Bak, bisikletinin lastiği patlamış" dedi. Onun bu söylediği, eğer bisikletimin lastiğinde hava yoksa doğru, varsa yanlıştır. Burada bisikletimin lastiğinde hava olması veya olmaması durumunda bunun için doğru veya yanlış diyemeyiz; çünkü bir nesne doğru veya yanlış olamaz.

Bu parçada dile getirilen düşünce, aşağıdaki kavram çiftlerinden hangisiyle ilgilidir?

- A) Doğruluk-gerçeklik
B) Doğruluk-temellendirme
C) Gerçek-gerçek dışı
D) Gerçeklik-temellendirme
E) Dil-düşünce

6. “Güneş tutulması” olayı doğru veya yanlış olarak nitelendirilemez. Bu olay gerçektir veya değildir. Buna karşılık, “Mayıs ayının yirmisinde güneş tutulacak.” yargısı ise doğru veya yanlış olarak nitelendirilebilir. Yani belirtilen tarihte güneş tutulması olayı gerçekleşirse bu yargı doğru, gerçekleşmezse yanlıştır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) Gerçeklik, insan zihninden bağımsızdır.
B) Doğruluk, bilginin nesnesiyle örtüşmesidir.
C) Gerçeklik, bir iddianın konusu olandır.
D) Doğruluk, nesnenin bir özelliğidir.
E) Gerçeklik, nesnel dünyada bulunur.
7. Görüş, insanın bir olay, varlık veya düşünce üzerinde bir anlayış geliştirerek ortaya koyduğu kişisel bir fikirdir. Bir görüşü ifade etmek, ele alınan konu hakkında ne düşündüğünüzü aktarmaktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bir görüş değildir?

- A) En zevkli ders matematiktir.
B) Berberlik iyi bir meslektir.
C) En güzel kadın ismi Buse’dir.
D) Sınıftaki en uzun boylu öğrenci Tarık’tır.
E) Yüzyılın en güçlü futbol takımı Barcelona’dır.
8. Bir beldede yaşayan birkaç insanın COVID-19 testi pozitif çıkınca, o beldede bulunan bütün insanlarda bu virüsün olacağı düşüncesiyle karantinaya alınır.

Bu durum, aşağıdaki düşünme biçimlerinden hangisine örnek oluşturur?

- A) Analitik düşünmenin
B) Sentezci düşünmenin
C) Objektif düşünmenin
D) Tümdengelsel düşünme
E) Tümevarımsal düşünmenin

9. Akıl yürütme veya mantıklı düşünme denildiğinde düzgün düşünme veya argümantasyon anlaşılır. Argüman, belli kanıtlara dayanarak ortaya çıkarılan yeni bir yargıdır. Sonuç önermesine destek olan önerme veya önermelere öncül adı verilir. Öncüllerden sonuca varma işlemine de argümantasyon denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi argümantasyonu örneklerdir?

- A) Cisimlerin yere düşmesini nedeni yer çekimidir.
B) Bütün insanlar, insan olmaları bakımından özgürdür.
C) Bütün insanlar ölümlü olduğundan ben de ölümlüyüm.
D) Bazı hayvanların eti yenir, bazı hayvanların eti yenmez.
E) İyi bir üniversiteyi kazanmak için çok ders çalışmalısın.

10. Çocuklara yapılan aşılardan yararlı mı, yoksa zararlı mı olduğu konusunun tartışıldığı oturumda bir bilim insanı şunları söyledi:

- Aşılardan otizme neden olduğu yalanı İngiltere’de sahte makale yayınlayan bir doktor tarafından ortaya atıldı. Sadece 12 çocuktan yola çıkılarak hazırlanan makalenin sahtekarlık içerdiği anlaşıldı. Sahtekarın diploması da, İngiliz Kraliyet Tıp Akademisi tarafından elinden alındı.

Bu parça, Paul Graham’ın “Anlaşılmazlıklar Hiyerarşisi”nin hangi basamağına örnek oluşturur?

- A) İddiayı ortaya atanların üsluplarına karşı çıkma
B) İddianın dayandığı ana fikri bulup çürütme
C) İddiayı yanlışlayan karşı bir argümanı öne sürme
D) İddiayı oluşturan öğelerin bir kısmını geçersiz kılma
E) Tartışma konusunu değil de iddiayı ortaya atan kişiyi eleştirerek karşı çıkma

FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ : VARLIK FELSEFESİ

1. Realist filozoflar, varlık problemini çok farklı biçimlerde ele almışlardır. Bu konuda çeşitli sorular sorup, cevaplar vermişlerdir. Realistlerin cevap aradıkları sorulardan biri, “Varlık varsa bu varlık ne türdendir?” sorusudur. Bu soru bağlamında birbirinden farklı görüşler ortaya çıkmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi, realist filozofların, “Varlık varsa bu varlık ne türdendir?” sorusuna verdikleri cevaplardan biri değildir?

- A) Varlığın varlığı inkar edilemez bir gerçekliktir.
- B) Varlık atomlardan meydana gelmiştir.
- C) Doğadaki her varlık madde ve biçimden oluşur.
- D) Ana maddesi ateş olan varlık sürekli oluş halinde.
- E) Varlık, duyarlar dünyasındaki gerçekliklerin özünü oluşturan ideadır.

2. Hesiodos mitolojisinde evrenin başlangıcı olarak Kaos zikredilir. Varoluş kaostan yani boşluktan gelir. Hesiodos’un bu mitsel anlatımında kendi amaçladığından öte bir şey anlaşılır; o da, evrenin bir başlangıcı olduğu düşüncesidir. Bu durum ilk fizikçiler denilen doğa filozoflarını her şeyin özünü araştırmaya itmiş ve “Evrenin ilk ögesi nedir?” sorusunu sormuşlardır. Felsefe tarihinde bu soruya ilkin Thales, Anaximandros ve Anaximenes’in cevap verdiği görülmektedir. Bu filozoflar, dış dünyadaki çokluğun gerisinde bir öge aramışlar ve eğer var olan her şeyin kendisinden türediği bu ilk ögeyi belirledikleri zaman, varlığı açıklayacaklarını düşünmüşlerdir.

Parçada sözü edilen felsefe problemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zorunlu ve mümkün varlık ayrımı
- B) Varolma olmama problemi
- C) Bilginin kaynağı problemi
- D) Arkhe problemi
- E) Madde ve form ilişkisi

3. Bir fizikçi, bir kimyacı ya da bir gök bilimci var olan her şeyi her yönüyle incelemeyiz. Bu bilimcilerden her biri, varlığın belirli bir boyutunu inceler. Söz gelimi fizik, maddenin yapısında değişiklik meydana getirmeyen geçici olayları, kimya ise maddenin yapısında değişiklik meydana getiren devamlı olayları inceler. Bir metafizikçi ise, fizikçinin, kimyacı- nın, gök bilimcinin bulgularını birleştirerek genel bir anlam arayışı içinde yorumlar.

Bu parçada metafiziğin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Rasyonel olma
- B) Bütünleyici olma
- C) Subjektif olma
- D) İlk nedeni araştırma
- E) Özü belirlemeyi amaçlama

4. Annem, üzerinde çeşitli figürler bulunan bir oya işlemektedir. Anneme bunu nasıl yaptığını sordugumda örneğini gösterip, komşudan aldığını söyledi. Öğrendiğime göre o da bir başkasından almış. Peki bu durumda annemin işlediği oya kime ait olur, anneme mi, yoksa onu ilk tasarlayan kişiye mi? Öte yandan ilk örnek oya sökülüp tekrar işlense kime ait olur? Sanırım hiç kimse ilk örnek oya- yı ilk tasarlayan kişiye ait olmayacağını söyleyemez. Annemin işlediği oyanın ipliği annem aittir; ancak oya üzerindeki figür, desen onu ilk tasarlayan zihne aittir. Buna göre bir varlık sadece parçaların toplamından daha fazla bir anlam taşır.

Bu parçadan varlık felsefesiyle ilgili aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlığın özü idea ve maddeden oluşur.
- B) Varlık birdir, çokluk bir yanılsamadır.
- C) Bütün değişimlerin temelinde bu değişimleri taşıyan bir töz vardır.
- D) Varlığın bir görünen bir de görünmeyen yanı vardır.
- E) Değişmeden hep aynı kalan hiçbir varlık yoktur.

5. İlk filozofları cevher düşüncesine götüren neden, birlik ve bütünlük içindeki bir düzene gitme fikridir. Bu düşünce bağlamında bazı filozoflar, her şeyin de nedeni olduğu, doğada hiçbir şeyin boşuna olmayıp, her varlık ve her olayın bir işlevi, görevi yerine getirmek üzere hareket ettiğini savunmuşlardır. Buna göre evrende tesadüf diye bir şey yoktur, her şey planlı ve programlıdır. Tüm koşullar, tüm nesneler bir şeye hizmet eder, evrende kendiliğinden olup biten hiçbir şey yoktur.

Bu parça varlık felsefesinin temel sorularından hangisine yanıt niteliğindedir?

- A) Evrende değişim var mıdır?
B) Evrende amaçlılık var mıdır?
C) Evrenin bir başı ve sonu var mıdır?
D) Evren nasıl var oldu?
E) Evren kendiliğinden mi oluşmuştur?
6. Dünyanın nasıl olduğu, onu nasıl oluşturduğumuza, nasıl tanımladığımıza bağlıdır. Yargılarımızı test edemeyeceğimiz algılanmamış bir dünya yoktur.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Varlık bireyin algıladıklarıyla sınırlıdır.
B) Varlığın ne olduğunu özne belirler.
C) Var olmak algılanmakla eş değerdir.
D) Varlık kendini öznenin duruşuna göre gösterir.
E) Varlık bireyden bağımsız olarak vardır.
7. I. Doğrudan veya dolaylı olarak gözlenebilen varlıkları inceleme
II. Farklı disiplinlerin sunduğu bilgilerden bütüncü bir anlam çıkarma
III. Varlık dünyasını sınırlı bir alanda inceleyerek nedensellik bağına bulma
IV. Nesneler dünyasının varlığına kuşkuyla yaklaşma

Yukarıdakilerden hangileri bilimin varlığa yaklaşım biçimi değildir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) III ve IV
D) I ve III
E) II ve IV

8. Bilim de felsefe de varlığı konu edinmeleri bakımından ortaklıklar. Fakat felsefe varlığı felsefi tutumla, bilimde varlığı bilimsel tutumla ele alır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Felsefe, "Gerçekten bir şey var mıdır, var ise bu şeyin özü nedir?" sorularına cevap arar.
B) Bilim varlığa yaklaşımında nihilist değil, realisttir.
C) Felsefe varlığı bir yönüyle değil, genel olarak inceler.
D) Bilim ideal varlıkları değil, sadece gerçek varlıkları konu edinir.
E) Felsefe varlığı hem gerçek hem düşünsel yönleriyle ele alır.
9. Zihinden bağımsız, zaman ve mekana bağımlı, oluş ve değişimin olduğu varlıklara "reel varlık" denir. Zihne bağımlı, zaman ve mekandan bağımsız, oluş ve değişimin olmadığı varlıklara ise "ideal varlık" denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi ideal varlıklara örnek oluşturur?

- A) Doğru parçası
B) Atlı araba
C) Sinem'in odası
D) Kırmızı elbise
E) Islak mendil
10. Metafizik önermeler, doğa bilimlerinde olduğu gibi gözlem ve deney yoluyla denetlenemez veya matematikte olduğu gibi akıl yürütmelere bağlı olarak doğruluğu kesin olarak belirlenemez.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi metafizik önermelere örnek oluşturur?

- A) Evrendeki büyük kütleli cisimler küçük kütleli cisimleri çeker.
B) Canlılar yaşamlarını sürdürmek için solunuma ihtiyaç duyar.
C) Evrende kesin bir düzen ve amaçlılık hüküm sürmektedir.
D) Eşkenar üçgenin bütün açıları birbirine eşittir.
E) Suyun hacmi soğudukça genişler, ısındıkça küçülür.

1. Eren, ileride bir karaltı görür. Ne olduğunu merak edip yaklaşıp, eline alır; evirir çevirir inceler, biraz yumurtaya; ama daha çok annesinin yaptığı içli köfteye benzetir ve bir süre sonra onun daha önce televizyonda gördüğü Amerikan futbol topu olduğunu hatırlar. Burada Eren süjedir, karaltı objedir; bu ikisi arasında kurulan ilişkiden ürün olarak çıkarılan “Amerikan futbol topu” ise bilgidir.

Bu örnekte, süje ile obje arasındaki bağın kurulmasında aşağıdaki bilgi aktarlarından hangileri rol oynamıştır?

- A) Algı ve düşünme
- B) Algı ve anlama
- C) Düşünme ve anlama
- D) Anlama ve açıklama
- E) Algı ve açıklama

2. Ben, Dünya ile Ay arasındaki uzaklığın yaklaşık 384400 kilometre olduğunu söylüyorum. Eğer bu bir önermeyse ve bu önermenin benim zihnimin ürünü olması onun doğru olmadığını göstermez. Bilgi zihnimin ürünü olsa da doğruluğunun belirlenmesi benim keyfi tercihlerimden bağımsızdır. Eğer Dünya ile Ay arasındaki ortalama uzaklık gerçekten 384400 kilometre civarındaysa, bunun nedeni kendim veya zihinsellik sahibi olan diğer insanlar değil, evrendeki nesnelerin konumlarıdır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Doğru bilgi, öznenin içinde bulunduğu duruma göre değişir.
- B) Bir bilgi süje ile obje ilişkisinin ürünüyse doğrudur.
- C) Öznenin zihinsel durumuna bağlı olan bilgiler öznel nitelik taşır.
- D) Zihnin ürünü olan bilgi, içeriği nedeniyle nesneldir.
- E) Deneye dayanan bilgiler, aklın ilkeleriyle çelişmiyorsa doğrudur.

3. Plüton, 1930'da keşfedildiğinden 2006 yılına kadar, güneş sisteminin dokuzuncu gezegeni olarak tanımlanmıştır. Ancak 21.yüzyılın başlarında güneş sisteminin dışında Plüton'a benzeyen ve ondan daha büyük birçok gök cismi tespit edilince 2006'da, Uluslararası Astronomi Birliği güneş sisteminde bir gezegen olmanın koşullarını tanımlamıştır. Bu tanımlama sonrasında Plüton gezegenlikten çıkartılmış, ona benzer olan diğer gök cisimleriyle birlikte “Cüce Gezegenler” olarak farklı bir kategoriye dahil edilmiştir. Şimdi bu yeni kabule dayanarak, “Plüton bir gezegendir” önermesi yanlış; “Plüton bir gezegen değildir” önermesi ise doğrudur.

Bu parçada, aşağıdakilerden hangisi bilginin doğruluk ölçütü olarak kullanılmıştır?

- A) Yararlılık
- B) Uygunluk
- C) Tutarlılık
- D) Apaçıklık
- E) Tümel uzlaşım

4. Çağdaş felsefe kuramlarından biri pragmatizmdir. William James pragmatizmi daha anlaşılır kılmış ve bunun geleneksel felsefelere karşı bir tepki olduğunu göstermiştir. Pragmatizmi hayatın çeşitli alanlarına, özellikle etik, dini yaşantı, sanat, bilim, hukuk, siyaset, eğitim alanlara uygulamıştır. Onun bakış açısına göre, tüm alanlardaki düşüncelerin yeniden incelenmesinde “yararlılık” ölçüt alınmalıdır.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi pragmatizm görüşüne aykırıdır?

- A) Bilgilerimiz, sorunları çözmeye yardımcı olduğu sürece geçerlidir.
- B) Bilimsel kuramların geçerliliği teorik olmasına göre değil, pratik olmasına göre belirlenir.
- C) Düşünceler ancak yaşantımızda tatmin edici ilişkiler kurmamıza yardımcı oldukları ölçüde doğrudur.
- D) Bilginin geçerliliği insanın ihtiyaçlarına bağlı olarak değişir.
- E) Bir bilgi akıl ve mantığa uygunsa aynı zamanda yararlıdır.

5. Eğer bir nesneye ilişkin oluşturduğumuz yargı, nesneye uyuyorsa doğru, uymuyorsa yanlıştır. Burada zihni aynaya, zihnin konusu olan şeyleri de aynanın dışında ve onun önünde olan nesneler olarak düşünelim. Eğer bu yansıma nesnenin kendisine uyuyorsa, biz bu aynanın kusursuz olduğunu ve nesneleri doğru biçiminde yansıttığını söyleriz. Fakat lunaparklardaki komik aynalar gibi nesneleri olduğundan değişik gösteriyorsa, bu durumda nesneyi olduğu gibi yansıtmadığı için aynaya kusurlu ayna der ve nesneleri de yanlış biçimde yansıttığını söyleriz.

Bu parçaya göre, bilginin doğruluk ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yararlılık B) Uygunluk C) Tutarlılık
D) Apaçıklık E) Tümel uzlaşım

6. – Nedensellik ilişkisi alışkanlığa dayanır. Bu alışkanlık olayların art arda gelmesi sonucu oluşur.
– Nedensellik, zihinde sonradan meydana gelen bir ilişkidir.
– Nedensellik apriori bir bilgi değil, aposteriori bir bilgidir.

Bu görüşler, aşağıdaki bilgi kuramlarından hangisine aittir?

- A) Kritisizm B) Septisizm C) Empirizm
D) Rasyonalizm E) Entüisyonizm

7. I. Suyun 0°C donduğunun, 100°C kaynadığının belirlenmesi
II. Çok büyük ağırlıkların kaldıraç yardımıyla kaldırılması
III. Bağırsak rahatsızlığı olan kişilerin aç karnına kayısı yeyince rahatsızlığının gitmesi

Bu bilgilerin türleri, aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Teknik bilgi - Bilimsel bilgi - Felsefi bilgi
B) Gündelik bilgi - Teknik bilgi - Bilimsel bilgi
C) Bilimsel bilgi - Gündelik bilgi - Teknik bilgi
D) Bilimsel bilgi - Teknik bilgi - Gündelik bilgi
E) Bilimsel bilgi - Teknik bilgi - Felsefi bilgi

8. Hakikat, iyilik ya da güzellik değerleriyle ilgili hiçbir görüşün, alternatif görüşlere bir üstünlüğü yoktur. Bir görüşün, rakip görüşlerden üstün olduğuna ilişkin inandırıcı biçimde öne sürebileceği bir kanıt da sahip olduğu söylenemez. Çünkü her şey görecelidir.

Bunları söyleyen kişinin görüşü, bilgi kuramıyla ilgili aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine uyumaktadır?

- A) Sezgicilik B) Kuşkulculuk C) Empirizm
D) Pragmatizm E) Rasyonalizm

9. Hiçbir şey kendi kendisi olarak anlaşılamaz; onun hakkında ancak girdiği kılıklarla, bulunduğu durumlarla bilgi edinebiliriz. Gerçekleri, başka gerçeklerle bağıntıları ölçüsünde tanıyabiliriz; bağıntılar değiştikçe, aynı şey üzerindeki bilgiler de değişecektir. Bizim bir şey hakkındaki bilgimiz o şeyin başka şeylerden ayrılmasına bağlıdır. Masanın masa oluşu, bardak olmayışındandır. Buna göre, biz doğadaki her şeyi kendi bilinç durumumuza göre bilebiliriz. Bu durumda asıl var olan ya bilinç halleridir ya da asla bilinemez olan eşyadır.

Bu parçada sözü edilen felsefi öğreti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rölativizm B) Kritisizm C) Empirizm
D) Rasyonalizm E) Entüisyonizm

10. Hava çok sıcak ve ben sıcaktan bunalıyorum. İş yerindeki arkadaşlarımdan biri havanın bunaltacak kadar sıcak olmadığını gayet güzel bir hava olduğunu söylüyor. Bir diğeri hava oldukça serin diyor. Başka biri ise hava sıcak değil, aksine soğuk diyor. Ben pencereyi açalım diyorum, onlar sen hastasın galiba diyerek pencereyi açtırmıyorlar.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Gerçek, gözlem ve deney iş birliği ile bilinebilir.
B) Her insan duyu bakımından farklı yaratılmıştır.
C) Algıya dayanan bilgiler, algılayana göre değişir.
D) Bilgi, bizim bildiklerimizle sınırlı değildir.
E) Doğru bilgi ancak akılla kavranabilir.

FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ : BİLİM FELSEFESİ

1. Bilimsel buluşların hızla değiştirdiği bir dünyada düşüncede reform kaçınılmazdır. Ancak çağdaş dünyaya uyum teknolojik araçların kullanımının ötesinde, eleştiriye açık daha esnek ve ussal bir yaklaşımda bulunmayı gerektirmektedir. Bu da, bilimin düşünsel bir yöntem olarak kavranması, özümsemiyle olabilir.

**Bu parçada, “çağdaş dünyaya uyum” aşağıdaki-
lerin hangisine bağlanmıştır?**

- A) Bilime katkıda bulunmaya
- B) Ekonomik kalkınmaya
- C) Zihniyet değişikliğine
- D) Bilimsel gelişmişliğe
- E) Teknolojinin kullanılmasına

2. Bilimin en temel öğelerden biri kuramlardır. Her bilimsel kuram az ya da çok olgulara dayanmak zorundadır, fakat sadece olgularla sınırlı değildir. Gözlem ve deney, dolaylı veya dolaysız olarak olgularla ilişkilidir. Bilimsel kuramlar ise olguların akıl tarafından açıklanmasıdır. Hipotezler, olguları açıklamak için henüz doğruluğu sınanmamış önermeler iken; bilimsel kuramlar hipotezler arasından test edilerek doğruluğu sınanmış olandır.

Buna göre, bilimsel kuramlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kendi içinde tutarlılığı olan mantıksal sistemlerdir.
- B) Doğruluğu deneysel olarak kanıtlanmış açıklamalardır.
- C) Belli olgu türleriyle ilgili genellemeleri içermektedir.
- D) Bazı ilkelerden hareketle nedensellik ilişkilerini açıklar.
- E) Zihnin bir ürünü olup, gözlem ve deneyle test edilebilir.

3. Bilim insanları, bilimsel çalışma yaparken hipotez, teori, nedensellik, nesnellik gibi kavramların aydınlatılması, bilimin mantıksal işlerliğinin ortaya konulması gibi konularla doğrudan ilgilenmezler. Bu konularla bilim felsefesi ilgilenir. Bilimsel tutum, olgular arasındaki nedensellik ilişkilerini ortaya koyup kanıtlamayı hedefler.

Buna göre, bilim felsefenin görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yapılacak bilimsel çalışmaları desteklemek
- B) Bilimin ilke ve kavramlarını açıklamak
- C) İnsanlarda bilime yönelik ilgi ve merak uyandırmak
- D) Bilimsel anlayışın yaygınlaşmasına öncülük etmek
- E) Bilimin günlük yaşama uygulanmasını sağlamak

4. Gök bilimciler gelecekteki güneş tutulmalarının zamanını kesin olarak önceden söyleyebilirler. Mühendisler, bir yapının çökmeden önce ne kadar basınca dayanabileceğini tam olarak önceden bilebilirler. Kimyacılar, kimyasal maddelerin belli bir oranda karışımlarının sonuçlarını büyük bir kesinlikle betimleyebilirler. Buna karşın meteorologların hava durumuna ilişkin tahminleri aynı kesinlikte değildir. Ya da hiçbir bilim dalı şu ana kadar depremlerin gelecekteki durumlarını, zamanını önceden aynı kesinlikte söyleyememiştir.

Bu parçaya dayanarak, farklı bilim dallarının öngörülerindeki güvenilirlik farkının, aşağıdakilerden hangisine bağlı olduğu söylenebilir?

- A) Farklı alanların birbiriyle ilişkilendirilmesine
- B) Bilgilere ulaşmada kullanılan yöntemle
- C) Alandaki yeni düşüncelerin varlığına
- D) Olayların yansız bir biçimde incelenmesine
- E) Eldeki mevcut bilgilerin yeterliliğine

5. Bilim insanı araştırmalarında bazı yöntemler kullanır. Fakat bu yöntemler üzerinde hiç durmaz. O elde ettiği bilgilerin doğruluğundan emindir. Söz gelimi, doğada nedenselliğin geçerli olduğunu kabul eder ve bunu bütün araştırmalarında esas alır. Oysa bilim felsefesi, nedenselliğin ne olduğu, bilimsel bilginin özellikleri, güvenilirliği, kullanılan bilimsel yöntemler, bilimin kendisi üzerinde durur. Kısaca bilimin sormadığı soruları sorar.

Bu parçada bilim felsefesinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel araştırmalardan yararlanması
- B) Geleceğe dair ön görüşlerde bulunması
- C) Doğaya bütünlüyci bir gözle bakması
- D) Bilimin doğasını sorgulaması
- E) Doğayı açıklamada akla dayanması

6. Bilim ve teknoloji sayesinde insanların ömrü uzadı, daha sağlıklı ve yüksek bir yaşam standardına ulaşıldı. Pek çok doğal afete çözüm yolları bulundu. Dünyanın neresinde olursa olsun insanlar birbirleriyle kolay ve hızlı haberleşmeye, herhangi bir yere hızla ulaşmaya başladılar. Kuşkusuz bütün bu güzel yanlarının yanı sıra bilim ve teknolojinin insanlığa ödettiği bir de bedeli vardır. Nükleer silahlar geliştirildi, pek çok endüstriyel atık karaların, denizlerin, suların ve hatta atmosferin kirlenmesine yol açtı. Pek çok yeni iş alanı açılmış olsa da, pek çok insanın da işini kaybetmesine yol açtı.

Bu parçada bilim ve teknoloji ile ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Evrensel niteliklerinin yanında yerel yanlarının da olduğu
- B) Teorik olmasının yanında pratik yanının da olduğu
- C) Nesnelliğinin yanında öznel özelliklerinin de olduğu
- D) Olumlu sonuçlarının yanında olumsuz sonuçlarının da olduğu
- E) Doğrulanabilir olmasının yanında yanlışlanabilir de olduğu

7. İlkel toplulukların doğa hakkındaki kuramları birçok yanlışlıkla doludur. Ancak onlar da yaşam konusunda oldukça usta tekniklere sahiptirler. Örneğin, ağaç gövdelerini oymak suretiyle yaptıkları kayıklar kusursuz biçimde dalgaya uymaktadır. Yay ve okları avlanmak için çok idealdir. Onların birçok deneme-yanılma ile ürettikleri bu aletlerin içinde kapal olarak bulunan bilimsel bilgileri, maddesinden sıyrarak düşünme, tasarlama; gerçeklikte ayırmaz olanı, zihninde ayırıp oradan çıkarması bilimsel zihniyeti gerektirir.

Bu parçada bilimsel zihniyetin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Nesnel düşünebilme
- B) Eleştirel akla dayanma
- C) Uygulanabilir bilgiler üretme
- D) Deneyimlerden yararlanma
- E) Soyutlama yapabilme

8. Neşe okuldan döndüğünde odasının dağılmış olduğunu görür. Bunun üzerine odasının nasıl dağıldığını düşünmeye başlar. Aklına iki olasılık gelir: Odamı ya kardeşim dağıtmış ya da pencere açık kalmış güçlü bir rüzgar dağıtmıştır. Kardeşinin odasına girdiğini kimse görmemiştir. Fakat yaptığı araştırmada kendisi okuldayken kardeşinin uyuduğunu öğrenir. Bu olasılık devre dışı kalınca rüzgar olasılığına yönelir. Bu durumda diğer odaların da dağılmış olması gerektiğini düşünür. Diğer odaları kontrol edince onların da düzenli olduğunu görür. Öte yandan annesine sorunca rüzgar olmadığını öğrenir. Sonunda üçüncü bir ihtimalin daha üzerinde durur: Odasına hırsız girmiş olabilir.

Neşe'nin gerçekleştirdiği bu araştırma sürecinde, aşağıdaki aşamalardan hangisi yaşanmamıştır?

- A) Hipotezin kanıtlanması
- B) Problemin belirlenmesi
- C) Gözlemlerin yapılması
- D) Güçlüğün hissedilmesi
- E) Temellendirmeye gidilmesi

FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ : AHLAK FELSEFESİ

1. Çetin Bey beyaz eşya üreten bir iş insanıdır. O, fabrikasındaki çalışanlarına aynı ücreti ödememekte, çalışanların yaptıkları işin zorluk derecesine, eğitim seviyelerine, çalışma sürelerine, performanslarına göre ücret ödemektedir. Çetin Bey, "Ben yeni bir işçi aldığımda asgari ücret öderim, sonrasında alacağı ücreti ben değil, çalışanın kendi performansı belirler." demektedir.

Çetin Bey'in bu eylemi ahlaki açıdan değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Eşitlik ilkesine göre hareket etmektedir.
- B) Kendi çıkarını düşünmektedir.
- C) Kanunları esas almaktadır.
- D) Keyfi davranmaktadır.
- E) Adaletli davranmaktadır.

2. Kaldırımda yürürken para bulduğumuzda, hasta çocuğumuzun ilacını satın alamayıp çalmaktan başka çaremiz kalmadığında birtakım tercihler yapmak zorunda kalırız. Günlük yaşamda karşılaştığımız bu gibi durumlardan birini tercih etmek oldukça zordur. Bu zorluğun nedeni, nasıl davranırsak doğru olanı seçmiş olacağımızdan kaynaklanmaktadır. İşte bu konuda etik teoriler bize birtakım ölçütler sunar. Bireyler yaptıkları tercihlerinin doğruluğunu, benimsedikleri ölçüte göre gerekçelendirerek kendilerini rahat hissederler.

Bu parçaya göre, etik teorilerin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyleri tutkularından arındırmak
- B) İyi ile kötü eylemleri ayırt etmek
- C) Bireylerin nesnel davranmasını sağlamak
- D) Evrensel ahlak yasalarını belirlemek
- E) Bireyleri özgürce karar vermesini sağlamak

3. Egoist ahlak anlayışı, bireyin kendi yararına olanı, başkalarının zararına da olsa tercih etmesini ahlak dışı görmez. Çünkü bu yaklaşıma göre, insanın yapısında kendine düşkün olma, kendini koruma içgüdüğü doğal olarak bulunmaktadır. Buna göre bireyin eylemleri de, evrensel ahlaki ilkeleri dikkate alarak değil, bireyin çıkarını önemseyen bir anlayış üzerinden değerlendirilir.

Bu parçaya göre, bir eylemin ahlaki olup olmadığını değerlendirmede alınacak ölçüt, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eylemin ödeve uygunluğu
- B) Eylemin akıl ilkeleriyle tutarlılığı
- C) Eylemin bireye sağladığı fayda
- D) Eylemin genelin mutluluğuna katkısı
- E) Eylemin sosyal değerlere uygunluğu

4. Araba kullanıyorsunuz, kendinizi özgür olduğunuzu iddia ederek kurallara uymuyorsunuz. Kırmızı ışıkta durmuyor, hız limitlerine uymuyor, kavşaklarda istediğiniz gibi davranıyorsunuz. Eğer herkes özgür olduğunuzu iddia ederek bu şekilde davranacak olsa hiç kimse araç kullanamaz. Bu durumda elinizdeki araç kullanma özgürlüğünüzü de kaybedersiniz.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlük, toplum yaşamına ilişkin konularda kurallarla sınırlıdır.
- B) Birey hiçbir engelle takılmadan eylemini kendi iradesiyle gerçekleştiriyorsa özgürdür.
- C) Toplumsal yaşam insanı özgürce eylemde bulunmaktan alıkoyar.
- D) Sorumluluğunu üstlenerek özgürce karar vermek insanı yüceltir.
- E) Özgürlük, toplumun koyduğu kurallardan bağımsız davranabilme olanağıdır.

5. Altın, özü gereği değerli bir madendir. Onun değeri bizce yüklenmiş değildir. Altının değeri kendindendir. Ahlakça övülen alçak gönüllülük, yiğitlik, dürüstlük, adalet, cömertlik gibi değerler de böyledir. Bunları biz iyi olarak nitelendirdiğimiz için iyi değildir; onlar özü itibarıyla iyidir. Biz bu değerleri kendinden iyi oldukları için tercih ederiz. Yoksa onları tercih ettiğimiz için iyi olmamışlardır.

Bu parçada, ahlak değerlerinde hangi özelliğin bulunduğu vurgulanmaktadır?

- A) İnsan eylemleri için bağlayıcı olma
- B) Eylemin sonuçlarına göre değişme
- C) İnsanların kanısına bağlı olma
- D) Erdemli yaşamının aracı olma
- E) Nesnel nitelikte olma

6. Bir sürücü otomobiliyle yolda giderken, karşıdan karşıya geçmekte olan bir yayaya çarpar. Ağır şekilde yaralanan yaya, ambulans yetişmeden kan kaybından ölür. Yayanın ölümüyle ilgili iki kişinin düşünceleri şöyledir:

I.kişi : Sürücünün dikkatsizliği, yayayın o anda orada olması, ambulansın gecikmesi, kan kaybı, otomobilin hızı hepsi görünen nedendir; asıl neden yayanın ölüm anının gelmiş olmasıdır. Bu nedenle yayanın ölümü hiçbir şekilde engellenemezdi.

II.kişi : Yayanın ölümü, sürücünün dikkatsizliğinin bir sonucudur. Sürücü dikkat etseydi, arabasını yavaş kullansaydı, gerekli bakımları yaptırsaydı yaya ölmezdi.

Bu kişilerin düşünceleri, sırasıyla ahlak felsefesindeki görüşlerden hangilerine uygundur?

- A) Fatalizm – İndeterminizm
- B) Fatalizm – Determinizm
- C) Determinizm – Liberteryанизм
- D) Determinizm – İndeterminizm
- E) Otodeterminizm – Liberteryанизм

7. Önemli bir futbol maçında hakem bir takım aleyhine penaltı kararı verir. Penaltıyı kullanacak futbol takımı penaltı kararının yanlış olduğunun bilincindedir. Bunun üzerine penaltıyı kullanan takım kaptanı olan futbolcu kendilerine maçı kazandıracak olan golü atmaz ve topu bilinçli olarak dışarıya atar.

Penaltıyı kullanan takım kaptanının bu eylemi ahlaki açıdan değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kendi itibarını düşünmüştür.
- B) Eylemlerinde ölçülüdür.
- C) Çok cesur davranmıştır.
- D) Erdemli bir eylemde bulunmuştur
- E) Fayda ilkesine göre hareket etmiştir.

8. Tedavisi mümkün olmayan kronik hastalıklarda, hasta kişiye “ötanazi” yani “ölüm hakkı” verilemez. Böyle bir hak olmadığı gibi, bu durum toplumun genelinin yararına olduğu ileri sürülerek de savunulamaz. Bu konuda karar vermek için tüm ülkede referanduma gidilmiş olsa ve sonuçta toplumun çoğunluğu böyle bir hakkın verilmesini onaylasa bile hiçbir şekilde haklılandırılmaz. Çünkü yaşam hakkı, bir başkasının veya kişinin kendi eline bırakılmayacak kadar değerlidir. Kötü olan bir şeyi herkesin istemesi, herkesin aynı yönde seçimini yapması onu iyi yapmaz.

Bu parçada savunulan görüşün temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlaki değerlerin niteliğini, eylemlerin sonucu belirler.
- B) Ahlaki sorumluluk ancak bireylerin eylemlerinde özgür olmalarıyla olanaklıdır.
- C) İyi ve kötü eylemler nesnel nitelikte olup, bireylerin kararlarına göre değişmez.
- D) Bir eylemin iyi veya kötü olması toplumsal koşullara göre değişir.
- E) Ahlaki değerler görecelidir; dolayısıyla bunların niteliği hakkında yorum yapılamaz.